

ל. שאַפֿיראַ

רויך

(געווידמעט דעם אַנדענק פֿון י. ל. פֿרץ)

א.

פֿון ערשטן צי איז ער געוואָרן טונקל-רויט, ווי ער וואָלט אויפֿגעהויבן אַ משאַ, און איז זיך פֿאַרגאַנגען אין אַ שווערן הוסט. אָבער "גרויסע" האָבן דאָך גערויכערט: עפעס מוז זיין דערין. ער האָט זיך פֿאַרעקשנט – און זיך צוגעוויינט.

דער פֿאַטער איז געווען אַן אַרעמער מלמד, און דערצו טאָרן ייִנגלעך ניט רויכערן – האָט ער געקליבן "שטיקלעך".

שפעטער, לערנענדיק אין קלויז, האָט ער שוין עפֿטער געהאַט אַ פעקל טאַביק. ער האָט קיינעם קיינמאָל נישט אָפּגעזאָגט אַ ציגאַר-טיטון ווען ער האָט געהאַט, און זיך געשעמט צו בעטן ווען ער האָט נישט געהאַט.

ער האָט געהייסן מנשה.

פֿון קלויז האָט מען אים גענומען פֿאַר אַן איידעם צו ר' שואל מאַראַוואַנער. ר' שואל איז פֿערזענלעך געקומען מיטן שדכן אין קלויז אַרײַן. דער גרויסער ייִד מיט די אַראָפּגעהאַנגענע ברעמען האָט אַ וויילע באַקוקט מנשהן שווייגנדיק. דער בחור איז הויך, ברייטלעך און קראַפֿטיק. דער חסידיש-סוחרישער האַלב-לאַנגער סורדוט וועט אים פֿאַסן אויסגעצייכנט. ר' שואל האָט אַ קוק געטון צו אים אין ספֿר, געשטעלט אַ פֿאַר פֿראַגן, פֿאַרפֿירט אַ שמועס סתם אין דער וועלט אַרײַן, און געהאַרכט מיט געשפיצטע אויערן און קוקנדיק אָן אַ זײַט דעם בחורס באַשיידענע, אַ ביסל קירצלעכע באַמערקונגען. דעם שמועס האָט ער אָפּגעבראַכן אין מיטן, אויפֿשטייענדיק פֿון דער לאַנגער באַנק:

– נעם דיינע תפלין. –

ב.

אין איינער פֿון די אינטימסטע מינוטן האָט אים דאָס ווייבל געפֿרעגט:

– וואָס פֿאַר אַ טעם, אַ שטייגער, פֿילסטו אין דײַן טיטון? גיב מיר אַ צי טון – לאָמיר אויך וויסן.

ער האָט אַרויסגענומען פֿון זײַן מויל דעם ברענענדיקן צונויפֿגעדרײַטן ציגאַר-טיטון און אים צוגעטראָגן צו איטעס ליפֿן. זי האָט אַ פיפקע געטון, רעשדיק, אונגעשיקט, ווי מיט קישעלעך.

– פֿֿע! – האָט זי זיך אָפֿגעהוסט. – רויך, און מער גאָרנישט.

ער האָט געשמייכלט.

– רויך, אָבער ס'איז גוט.

– וואָס איז דאָ די גוטקײט? ביטער, און פֿאַרגײט אין די אויגן.

ער האָט צוריקגעלאַכט.

– אָבער גוט, – האָט ער ווידערגעהאַלט.

און אַ וויכער פֿון ברענענדער בושה און ברענענדער העזה האָט פֿאַרדרייט די צוויי יונגע מענטשן אין זײַנע פֿאַלדן. –

ג.

דעם איבערגאַנג צו דער שפֿע פֿון שווערס הויז האָט ער אָנגענומען אָן קבצנישער זשענדעקײט. בלויז אין איין-איינציקער זאָך האָט ער זיך נאָכגעגעבן: ער האָט געברויכט דעם בעסטן טאַביק וואָס ער האָט נאָר געקענט קריגן. יונגעלייטלעך אין קלויז האָבן געוויסט דערפֿון און האָבן זיך אָפֿט און גערן באַנוצט מיט זײַן טאַביק-פּושקע.

ר' שואלס עלטערער איידעם, נחמיה, האָט אים אַ מאָל אָפֿגערופֿן אין קלויז אָן אַ זײַט:

– וואָס לאַזסטו זיי אויסרויכערן דיין טיטון, די חזירים? נישקשה, אליין קויפֿן זיי מאַכאַרקע.

מנשה האָט אים רויק אָנגעקוקט.

– ווי קאָן מען אָפּזאָגן יענעם אַ ציגאַר-טיטון?

נחמיה האָט געוואָרפֿן אַ פֿאַרזיכטיקן בליק אַרום. איין אייגל האָט זיך ביי אים פֿאַרמאַכט און דאָס צווייטע האָט אויפֿגעשײַנט מיט חכמה.

– שוטה, וואָס פֿאַרשטייסטו דאָ נישט? טו אַזוי ווי איך: צוויי סאַרטן.

ער האָט זיך פֿאַרכליניעט מיט אַ געלעכטערל.

מנשה האָט דערויף גאָרנישט געזאָגט, נאָר קיין צוויי סאַרטן טאַביק האָט ער נישט איינגעפֿירט.

ער האָט פֿאַרבראַכט אין קלויז, געלערנט אין דער היים און שפּאַצירט מיטן שטעקן אין האַנט. צײַטנווייז פֿלעגט ער זיצן און שווייגנדיק זיך צוהערן צו געשפרעכן וועגן מיסהר, וואָס ר' שואל האָט געפֿירט מיט יידן סוחרים. אין יענע יאָרן פֿלעגט מען "פֿאָרן קיין דאַנציג", אָדער קיין לייפּציג, אָדער קיין קעניגסבערג. ר' שואל איז געווען פֿון די דאָזיקע פֿאַרער קיין דאַנציג. דעם עלטערן איידעם, נחמיהו, האָט ער געעפֿנט אַ שניטקראָם: "זעץ זיך אַוועק און מעסט לייזונט". נחמיה האָט געווען געפרובט אַ רעד טון וועגן "דאַנציג", האָט אים דער שווער מיט בטול אַוועקגעמאַכט מיט דער האַנט. מיט מנשהו האָט ער וועגן מיסהר קיין וואָרט נישט גערעדט. מנשה האָט אויך געשוויגן. ביז איטע איז געליגן געוואָרן און געבוירן אַ צווילינג – צוויי יינגלעך.

דעם אָוונט נאָכן דאָפּלטן ברית האָט דער שווער אַריינגערופֿן מנשהו אין אַ באַזונדערן חדר, האָט אים דערלאָנגט אַ פעקל אַסיגנאַציעס און געזאָגט:

– פֿאַר.

מנשה האָט זיך אַ ביסל געשראָקן.

– איך ווייס דאָך גאָרנישט וואָס און ווען...

– וועסט שוין וויסן. אַז דו'סט פֿטרן דאָס ביסל געלט, וועסטו וויסן.

דאָס איז געווען חנוכה-צײַט. ערבֿ פֿסח איז מנשה געקומען צוריק. מ'האָט פֿריילעך פֿאַרבראַכט די ערשטע צוויי טעג יום-טובֿ און "דאָנציג" אַפֿילו נישט דערמאָנט. ערשט אין אָוונט פֿון צווייטן טאָג, מיטן אַרײַנטריט פֿון חול-המועד, האָט ר' שואל אײַנגעלאָדן מנשה צו זיך אין צימער.

– וואָס הערט זיך?

– איך ווייס שוין אַ ביסל, – האָט מנשה געענטפֿערט און געוואָרן רויטלעך.

ר' שואל האָט צוגעשאַקלט מיטן קאָפּ.

און נאָך פֿסח האָט מנשה ווידער געקראָגן אַ פעקל אַסיגנאַציעס און איז אַוועקגעפֿאַרן קיין דאָנציג. פֿון דעמאָלט אָן פֿלעגט ער פֿאַרן רעגלמעסיק אויף צוויי-דריי חדשים יעדעס יאָר, און מאַנכמאָל צוויי מאָל אַ יאָר. –

ד.

מיטן גאַנג פֿון די יאָרן זענען קינדער געווען פֿול אין אַלע ווינקלעך פֿון הויז. אײַניקע האָבן געהאַלטן אין אונטערוואַקסן. אַנדערע האָבן אַרומגעפּוּזעט, נײַע זענען געבוירן געוואָרן. ר' מנשה – ער איז געוואָרן "רב" מנשה אונטער דער צײַט – האָט צוגעקוקט און רויק געלאַכט. ר' שואל איז שוין נישט געווען, זײַנע געשעפֿטן זענען איבערגעגאַנגען צו ר' מנשה, ווי אויך דאָס אַלטע הויז מיט די ברייטע חדרים.

אין די חדשים פֿון יאָר וואָס ר' מנשה האָט פֿאַרבראַכט אין מאַראַוואַן האָט ער געלעבט ווי פֿרײַער: באַזוכט צוויי מאָל טעגלעך די קלויז, בײַטאָג געלערנט, אין אָוונט געשמועסט פֿון געשעפֿט. אײַן

ענדערונג האָט אויסלאַנד געמאַכט אין זיינע געוויינהייטן : ער האָט גערויכערט ציגאַרן.

– אַ ציגאַר-טיטון איז אַ יינגלשער עסק, – האָט ער שמייכלענדיק דערקלערט. – אַ ייד מיט אַ באָרד , אַ טאַטע פֿון קינדער דאַרף רויכערן אַ ציגאַר. די דייטשן זענען נישט קיין נאַראַנים.

ציגאַרן זענען נישט געווען דאָס איינציקע וואָס אויסלאַנד האָט מיטגעבראַכט, נאָר דערפֿון האָט געוויסט נאָר איטע אַליין. דאָס הייסט, ניט געוויסט – גישפירט. ווי אַזוי האָט ער דאָרט געלעבט אין דעם אויסלאַנד? וואָס איז דאָס אַזוינס איבערגעהויפט, דאָס דאָזיקע אויסלאַנד? – וועגן דעם האָט זי ניט געטראַכט, נאָר איר האָט זיך עפעס געדאַכט, אַז דער ייד ווערט וואָס אַ מאָל ברייטער און העכער, און ס'האָט זי געווינדערט, וואָס די מאָס פֿון זיינע מלבושים ענדערט זיך נישט. ער האָט געהאַט אַזאַ טבע צו שמייכלען מיט די אויגן אַליין, און דער דאָזיקער שמייכלענדיקער בליק האָט זי אַריינגענומען אין זיך און זי מיטגעטראָגן ערגעץ אַהין, ווהין ער האָט געפֿלאָסן רויק, טיף, אָן אָפּשטעל, ווי דער גרויסער טיך וואָס איז יאָר-אייין יאָר-אויס געגאַנגען פֿאַרבײַ דער שטאָט אין די ווייטע וועלט אַריין. דאָס האָט זי נישט געשראָקן; פֿאַרקערט, זי האָט זיך געפֿילט זייער געזיכערט אין דעם דאָזיקן ברייטן שטראָם ערגעץ אַהין. און מאַנכמאָל האָט זי זיך געטוליעט צום מאַן און אַפֿילו פרובירט צו נעמען אַ צי פֿון זיינע ציגאַרן. דאָס האָט געפֿירט צו טרערן אין די אויגן און ספּאַזמען פֿון הוסט, און ער האָט זי לייכט געקלאַפט איבער דער פלייצע און געלאַכט. –

ה.

אין שטוב האָבן זיך שוין אַרומגעדרײט אַ פּאָר היפשע בחורים, און אַ גאַנצע מחנה קליינוואַרג און האַלבוויקס האָבן זיך געשטויסן און געשטופּט נאָך זיי.

דאַנציג איז שוין נישט געווען דאָס דאַנציג וואָס אַ מאָל. איטע האָט געדריקט און געדריקט די הוצאה אַרונטער; בלויז אויף ר' מנשהס ציגאַרן האָט זי צו קאַרגן נישט דערלויבט, און ער האָט איר דערין נישט געשטעלט זיך דערקעגען. לסוף איז עס געקומען אַזוי ווייט, אַז די פֿאַמיליע האָט געמוזט פֿאַרלאָזן דאָס אַלטע הויז מיט די ברייטע

חדרים און גיין אין שכנות. דעמאלט האָט ר' מנשה זיך אַוועקגעזעצט אויף אַ טאָג בײַ זיך אין צימער און אַ שטאַרקן טראַכט געטון וועגן דעם, וואָס איז דער מער מיט דאַנציג. ער איז געזעסן, געקוקט אין פֿענצטער, גערויכערט ציגאַרן און געטראַכט. און צומאָרגנס איז ער אַוועקגעפֿאַרן אויפֿן דאָן.

ער האָט זיך אַרומגעשטויסן אין קאָכיגן ראַיאָן צווישן אונטערשטן דאָן און קאַספישן ים עטלעכע וואָכן נאָכאַנאַנד, האָט געקוקט, געטראַכט, געציילט און גערעכנט – און לסוף האָט ער מיט דער רעכטער האַנט פֿאַרבויען אַ פֿינגער אויף דער לינקער און געזאָגט: "קאַוויאַר". און האָט זיך פֿאַרבינדן דעם דאָן מיט דאַנציג.

דאָס פֿאַרבינדן האָט געדויערט צוויי יאָר, וואָס זענען געווען די שווערסטע פֿאַר די פֿאַמיליע אין דער היים. נאָר אַז ער האָט נאָך די צוויי יאָר פֿאַרלאָזן דעם דאָן אויף עטלעכע חדשים אָפרו, האָט מען אין דער געגנט אָנגעהויבן צו דערמאָנען פֿאַרגאַנגענע פֿאַסירונגען לויט אַ נײַעם לוח: די און די מעשֶׁה איז געשען אין דער צײַט, "ווען ר' מנשה מאַראַוואַנער האָט אָנגעהויבן צו פֿאַרן אויפֿן דאָן." און אַז ער איז געקומען אַהיים, האָט ער צוריק אָפּגעקויפֿט דעם אַלטן ר' שואַלס הויז און דאָס לעבן איז אַוועק ווי אין די פֿריערקע יאָרן.

קײן דאַנציג איז ער איצט געפֿאַרן איינמאָל אין צוויי-דריי יאָר, דערפֿאַר אָבער האָט ער צוויי דריטל פֿון זײַן צײַט פֿאַרבראַכט אויפֿן דאָן. נאָכן קאַוויאַר האָט ער געלאָזן אין גאַנג גערויכערטע "וואַבלאַ", און נאָך דער וואַבלאַ – אַ לאַקאַלן סאַרט סאַרדינען וואָס ער אַליין האָט זײ אַנטדעקט. ער האָט פֿאַרדינט פֿיל און פֿיל פֿאַרלעבט: איין קינד נאָכן צווייטן איז געוואַקסן, האָט געלעבט און געלערנט און איז לסוף געשטעלט געוואָרן מיטן פֿאַטערס הילף אויף אייגענע פֿיס. צו דער חתונה פֿון דער מיזינקע האָט ער צונויפֿגערופֿן אַלע קינדער. מ'האָט זיך משמח געווען גאָר אויפֿן גרויסן, פֿאַרצײטיקן שטייגער, און צום סוף פֿון שלייער-וואַרמעס האָט ר' מנשה זיך אויפֿגעשטעלט פֿון זײַן שטול אויבן אָן בײַם טיש.

– קינדער – מער פֿאַר איך נישט אויפֿן דאָן. איך האָב געלאָזן פֿאַר מיר מיט דער אַלטער צו דערלעבן אונדזער פֿאַר יאָר – דאָס איבעריקע נאָט אייך אַוועק. פֿאַרט געזונטערהײַט, און זאָל דער

אויבערשטער געבן, איר זאָלט אָפּלעבן אייערע יאָרן נישט ערגער ווי
איך האָב אָפּגעלעבט מײַנע. פֿאַר אונדז דאָרפֿט איר נישט דאָגהן –
מיר וועלן צו אייך נישט אָנקומען.

1.

דאָס לעבן האָט געפֿלאָסן ווי אַ טײַך נאָענט פֿון זײַן אויסגוס: וואָס
ברייטער און טיפֿער, אַלץ געלאָסענער און רויקער. דעם ייִדנס
הויכער, גלאַטער שטערן האָט געוויזן בלויז איין דינעם, לאַנגן
קנייטש פֿון שלײַף צו שלײַף, און די שוואַרצע האָר האָבן ערטערווייז
שוואַך געווייסלט. אין די זומעריקע פֿרײַע פֿאַרנאָכטן, אינעם
אַראַנדזשן גלי פֿון דער פֿאַרגייענדער זון, פֿלעגט ער, ווי פֿרײַער,
שפּאַצירן מיטן שטעקן אין האַנט, און זײַן טראָט איז געווען
געמאָסטן און זיכער, און דער רוקן איז געשטאַנען גלייך אונטערן
נאָק, נאָר די אויגן האָבן געקוקט פֿאַרטראַכט, שטאַרק
פֿאַרטראַכט.

אין די מיטל-יאָרן פֿלעגט ער לערנען מייסטנס מיט די אויגן. איצט
האָט זײַן שטימע עפֿטער געקלונגען אין דער אַלטער קלויז אין די
שטילע בײַטאָגן, האָט געצויגן דעם מילדן און אומעטיקן ניגון פֿון
זײַן יוגנט, געצויגן אים דין און דינער, שטיל און שטילער, ביז ער
האָט געזונקען אין דער אַרומיקער שטילקייט ווי דער נאָכציטער פֿון
אַ סטרונע – און ווידער זיך געהויבן און געשטיגן ביז צו זײַן פֿולן
קלאַנג. דאָס איז געווען זיס און ביטער, ווי קינדערשע טרערן.

ער האָט גערן פֿאַרבראַכט אין קלויז מיט די יונגערע לערנער אין
שמועסן וועגן תורה און דרך-ארץ. וועגן אויסלאַנד און זײַן לעבן
ווייט פֿון דער היים האָט ער זיך נישט אַריינגעלאָזן אין צופֿיל
פרטים.

– מענטשן לעבן און שטאַרבן דאָרט אַזוי ווי בײַ אונדז, – האָט ער
קורץ געענטפֿערט און געשמייכלט מיט זײַנע אויגן. – אַ סלאַוויטער
ש״ס אָדער אַ לײַפּציגער – וואָס איז די נפֿא-מינה? נישט מער, דער
דפֿוס און די טאָוולען. דער תוכן, ווידער –

און פֿאַרקוקט זיך אויפֿן שנירעלע רויך, און געהיט, אַז דאָס
ווייסלעכע אַש, וואָס איז ווי אַ טשערקעסישע "פּאַפּאַכע" געזעסן

אויפֿן קעפל פֿון זיין ציגאר, זאָל נישט אַרונטערפֿאלן און זיך האַלטן
אַזוי לאַנג ווי מעגלעך.

קומענדיק איינ מאָל נאָך שחרית פֿון קלויז מיטן טלית און תפֿלין
אונטערן אָרעם, האָט ר' מנשה געטראָפֿן אין הויז זיסלען, דעם
יונגסטען פֿון זיינע זין.

— אַהאַ! כ'האַב אָבער געוויסט, אַז דו'סט קומען.

דעם יונגען מאַן האָבן זיך געביטן די קאָלירן אין פנים.

— נו-נו, — האָט אים דער פֿאַטער באַרויַקט, — איך האָב נישט
געמיינט זיך מבייש צו שטעלן. עס גייט דיר נישט גוט, אַה? אָבער
פֿריער גיי וואָש זיך, וועלן מיר עסן וואַרמעס.

ר' מנשה האָט צוגעשאַקלט מיטן קאָפּ אויסהערנדיק דעם זונס
געשיכטע: געווען זייער אַ גוטער פּלאַן... ווער זאָל זיך ריכטן, אַז...

— כ'האַב געוויסט, אַז דו'סט קומען: ביסט אַ ריזיקאַנט און אַ ביסל
איבעראַיילט, — אָבער ס'זיך אויסלערנען. פֿאַר דיר טאַקע האָב איך
אַפּגעלייגט אַ קליינע סומע געלט. ס'איז נישט קיין סך, אָבער —
וועסט קאַנען אָנהויבן פֿון דער התחלה, און האַלט דיינע אויגן אָפֿן.
נאָ, אַט האַסטו דאָס, און — קום נישט מער נאָך קיין געלט: ס'איז
נישטאַ. מיר זענען אַלטע לייט, און טאַמער שטאַרב איך פֿריער, זאָל
דיין מאַמע נישט בלייבן ווי אויפֿן וואַסער. צו אייך, קינדער, וועט זי
נישט פֿאַרן.

— יאָ, נאָך אַ זאָך, — האָט ער דעם זון צוריקגערופֿן פֿון דער טיר: —
היינט זענען נישט אַ מאָליקע יאָרן. אין מיינע צייטן, אַז אַ ייד איז
געקומען קיין דאַנציג מיט אַ ברייטער באָרד און אַ הויכער שטערן,
איז דאָס געווען גענוג; אַז דער קאָרן אָדער ווייץ אויף דער האַנט איז
געווען גרויס און שיין, האָט מען פֿאַרקויפֿט מיט ריוח: אַז נישט,
האָט מען געהאַט היזק. מיר האָבן אונדזערע מיסהרים נישט
געפֿירט, זיי זענען אַליין געגאַנגען. אַז די וועלט איז היינט אַן אַנדערע
דאָרף איך דיר נישט דערציילן, ביסט יונגער פֿון מיר. דעריבער,
פֿאַרשטייסטו מיך, איז דאַנציג נישט דאַנציג, און די באָרד מיטן

שטערן זענען קיין סחורה נישט. היינטיקע מיסחרים דארף מען פֿירן,
פֿאַרשטייט? נו, פֿאַר געזונטערהייט, און זיי מצליח. –

ז.

אַ זומער און אַ ווינטער און אַ זומער זענען אַוועק, און ווידער איז
געקומען דער ווינטער, פֿריצייטיק און ביטער, מיט שנייען און
פֿרעסט, און ווילדע, פֿאַרביסענע ווינטן. אין טבת האָט ר' מנשה זיך
צוגעקילט, אַ הוסט געטון און געלאָזן בלוט פֿון האַלדז: דאָס האָט
זיך אָפּגערופֿן אַן אַלטע לונגען-אַנצינדונג, נאָך פֿון די ערשטע
דאָנציגער צייטן, וואָס ס'האָט געמיינט אַז זי האָט קיין שפורן נאָך
זיך נישט געלאָזן. עס איז צוגעגאַנגען שנעל, און אין אַ גרויען
פֿרימאָרגן, ווען די שיטערע שניי-קאַשע אויף די גאַסן האָט זיך פֿאַר
מענטשן אין די אויגן געשמאַלצן אין וואַסער און די לופֿט האָט
געשמעקט אַנדערש אַן אַ פֿאַרוואָס, זענען כמעט אַלע קינדער,
צונויפֿגעלאָפֿענע פֿון דער וועלט, געשטאַנען אַרום טאַטנס קראַנקן
בעט. אַ פֿאַר חשובֿע בעלי-בתים און דער רבֿ פֿון שטאָט זענען דאָ
געבליבן נאָך פֿון ביינאַכט.

שוין פֿון אַ פֿאַר שטונדען האָט דער הוסט דעם חולה אָפּגעלאָזן, די
היץ איז אויך געפֿאַלן, נאָר דער יונגער דאָקטאָר איז נישט
אָוועקגעגאַנגען. ער איז געזעסן נישט ווייט ביי אַ טישל, האָט נערוועז
געדרייט זיין בליישישטיפֿט צווישן די פֿינגער און געשוויגן.

ר' מנשה האָט געעפֿנט די אויגן. ס'איז שווער געווען אים צו
דערקענען, נאָר די אויגן זענען געבליבן די זעלבע – מיטן
פֿאַרבאָרגענעם שמייכל אין זיי. ער האָט געבעטן רויכערן.

– סטייטש, טאַטע –

נאָר דעם דאָקטאָרס אַ קוועטש מיט די אַקסלען האָט מבטל געווען
זיסלס פֿראַטעסט. ער איז בלאַס געוואָרן און דערלאַנגט דעם פֿאַטער
אַ ציגאַר.

– נישט דאָס, – האָט דער קראַנקער געזאָגט. – האָט נישט ווער אַ
ציגאַר-טיטון?

און זיינע אויגן האָבן געשמייכלט.

ער האָט אַ צי געטון דאָס דינע פאַפּיראַסל און אַ רוף געטון :

— איטע...

זי האָט אַוועקגענומען די הענט פֿון די אויגן און זיך אַרויסגערוקט פֿון איר ווינקל. די לעצטע צייט האָט זי געקראָגן אַ נייגונג צו פֿעטקייט און אַ ביסל אַ קורצן אָטעם. איצט איז איר קליין קיילעכדיק געזיכט געווען צונויפֿגענומען, ווי אַ פֿאַרדריקט קינדערש פֿויסטל, און איר בליק הילפֿלאָז און פֿאַרלוירן : דער טייד, שוין גאָר ביים סוף, האָט זי אַרויסגעוואָרפֿן אויף אַ פֿרעמדן ברעג, און אַליין איז ער אַוועק אין ים-אוקינוס, ווהין אַלע טייכן פֿאַלן אַריין.

— מנשה, מנשה! — האָט זי שטיל געזאָגט.

— ווילסט אַ צי? — זיינע אויגן האָבן געלאַכט. — ס'איז רויך, אָבער ס'איז גוט.

אַ וויכער האָט אַ דריי געטון אין זיינע פֿאַלדן דאָס אַלטע ווייבל. זי האָט אַרויסגעלאָזן גלייכצייטיק אַ וויין, אַ לאַך און אַ הוסט, ווי רויך וואָלט זי געשטיקט. ר' מנשה האָט אַוועקגעלייגט דאָס פאַפּיראַסל און אַ ווינק געטון צום רבֿ. יענער איז צוגעגאַנגען צום בעט און אָנגעהויבן זאָגן מיט אים ודוי.

נאָך די ערשטע עטלעכע ווערטער איז דער חולה זיך פֿאַרגאַנגען אין אַ הוסט. דער הוסט האָט קיין מאָל נישט אויפֿגעהערט : ער איז פֿאַרגליווערט געוואָרן, און איז אַזוי פֿאַרבליבן — אַ פֿאַרגליווערטער הוסט.

באַאַרבעט און צוגעגרייט פֿון בנימין צדוק, נח מילער, לעאָנאַרד פֿראַגער און רפֿאַל פֿינקל.

Copyright © 2001 Noyekh Miller and Leonard Prager
All Rights Reserved